

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 02.10.2013, sp. zn. 5 Tdo 826/2013, ECLI:CZ:NS:2013:5.TDO.826.2013.1

Číslo: 54/2014

Právní věta:

K naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby u trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku spočívající ve „spáchání činu nejméně se dvěma osobami“ se vyžaduje, aby pachatel ve smyslu ustanovení § 17 písm. b) tr. zákoníku věděl, že se na jeho činu podílejí nejméně dvě další osoby, přičemž z povahy této okolnosti vyplývá, že pachatel je s jejich účastí na činu přinejmenším srozuměn.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 02.10.2013

Spisová značka: 5 Tdo 826/2013

Číslo rozhodnutí: 54

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

Předpisy: § 17 písm. b) tr. zákoníku
§ 240 odst. 1 tr. zákoníku
§ 240 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného Ing. J. J. zrušil ohledně něho rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 2. 2013, sp. zn. 3 To 101/2012, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 4 T 36/2011, a dále s přiměřeným použitím § 261 tr. ř. zrušil tento rozsudek také ohledně spoluobviněných Ing. S. V. a uprchlého B. Z. a přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í:

Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 4 T 36/2011, byli obvinění Ing. J. J. a B. Z. (ten jako uprchlý) v bodě I. výroku o vině a obviněný Ing. S. V. v bodech 1. a 2. výroku o vině uznáni vinnými jednak zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „tr. zákoník“), jednak zločinem porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268

odst. 1, 2, 4 písm. a) tr. zákoníku. Za to byli všichni obvinění odsouzeni podle § 240 odst. 3 a § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnným trestům odnětí svobody, a to obvinění Ing. J. J. a Ing. S. V. v trvání 6 roků a obviněný B. Z. v trvání 7 roků. Podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku byli všichni obvinění zařazeni pro výkon trestu do věznice s dozorem. Soud prvního stupně dále uložil trest propadnutí věci podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, a to věci označených pod body 1 až 88 výroku o trestu. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. soud uložil všem obviněným společně a nerozdílně nahradit škodu poškozené společnosti P. M. P. S.A., se sídlem ve Š., Q. J. 3, N. 2000, ve výši 671 643,- Kč společně a nerozdílně.

Proti tomuto rozsudku podali všichni obvinění (za uprchlého B. Z. tak učinila jeho obhájkyň), odvolání, o kterých rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 4. 2. 2013, sp. zn. 3 To 101/2012, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že všechny tři obviněné uznal vinnými zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku a přečinem (správně jde o zločin ve smyslu § 14 odst. 2 tr. zákoníku) porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 odst. 1, 2 tr. zákoníku dílem dokonaným dílem nedokonaným ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku. Všichni tři obvinění se uvedených trestných činů dopustili ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku skutkem popsáním pod bodem I.) výroku o vině, a obviněný Ing. S. V. ještě sám skutkem uvedeným v bodě II.) výroku o vině. Vrchní soud uložil obviněným úhrnné tresty odnětí svobody podle § 240 odst. 3 a § 43 odst. 1 tr. zákoníku, přičemž jejich výměru o rok snížil oproti rozsudku soudu prvního stupně, tj. obvinění Ing. J. J. a Ing. S. V. byli odsouzeni k pěti letům odnětí svobody a uprchlý B. Z. k šesti letům, všichni do věznice s dozorem s využitím moderačního ustanovení § 56 odst. 3 tr. zákoníku. Vrchní soud v Praze rovněž vyslovil trest propadnutí věci ve stejném rozsahu jako soud nalézací. Změnil však výrok o náhradě škody tak, že poškozenou společnost P. M. P. S.A. odkázal s jejím nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali dovolání obvinění Ing. J. J. a Ing. S. V., oba prostřednictvím svých obhájců JUDr. M. Z. a JUDr. M. D. Své mimořádné opravné prostředky opřeli oba o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tj. že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Obviněný Ing. S. V. výslovně omezil své dovolání na výrok o vině zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku pod bodem 1) rozsudku odvolacího soudu, přestože pod bodem 2) téhož rozsudku je popsán dílčí útok (skutek) tohoto pokračujícího zvláště závažného zločinu. Konkrétní výhrady pak obviněný Ing. S. V. směřoval proti použití právní kvalifikace uvedeného zločinu podle odst. 2 písm. a), neboť již soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že spoluobvinění Ing. V. a B. Z. neměli o sobě žádnou informaci a nebyl prokázán jejich vzájemný kontakt. Odvolací soud vůbec nereagoval na shodnou námitku, již obviněný uplatil také ve svém řádném opravném prostředku, nicméně odkázal na správné skutkové závěry nalézacího soudu. Znak spáchání činu „nejméně se dvěma osobami“, jak je vyjádřen v citovaném ustanovení, může být naplněn jak v případech spolupachatelů, tak i při jiných formách účastenství s výjimkou návodu. Pro jeho použití není třeba, aby mezi jednotlivými osobami existovala vzájemná součinnost, resp. dělba práce či organizovanost, tyto osoby o sobě nemusí vůbec vědět, avšak pachatel o takové součinnosti nejméně dalších dvou osob vědět musí. V dané věci však důkazy nasvědčují tomu, že obvinění Ing. S. V. byl v kontaktu pouze se spoluobviněným Ing. J. J., avšak nevěděl nic o činnosti dalšího obviněného - B. Z. Soudy tak nesprávně kvalifikovaly skutek podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku, resp. jen odst. 2 písm. a). Závěrem svého dovolání proto obviněný Ing. S. V. navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze a přikázal věc tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Obviněný Ing. J. J. sice neomezil rozsah svého dovolání výslovně, ale jeho námitky směřují také výhradně proti právní kvalifikaci skutku pod bodem 1) výroku o vině jako zvláště závažného zločinu

podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku. Jejich podstatou je však nesouhlas s kvalifikací činu jako dokonaného i ve vztahu k dani z přidané hodnoty, jíž podléhaly na místě činu zajištěné cigarety. Zdůraznil přitom, že byl uznán vinným zkrácením daně z přidané hodnoty vyplývající nejen z nezákonného dovozu tabáku, ale právě též z nelegální výroby cigaret. S ohledem na právní úpravu daně z přidané hodnoty je ale zřejmé, že zdanitelným plněním je při výrobě cigaret až jejich dodání na tuzemský trh ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a), resp. § 13 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Vrchní soud však postupoval nesprávně, pokud posoudil jako zdanitelné plnění i výrobu celkem 611 323 ks cigaret, a dovedl tak zkrácení daně z přidané hodnoty ve výši 399 960,- Kč. V důsledku tohoto nesprávného hmotně právního posouzení chyboval soud také v určení celkové výše zkrácené daně z přidané hodnoty. V další části svého dovolání již obviněný uplatnil námitky proti způsobu hodnocení důkazů provedených soudy obou stupňů. Podle jeho přesvědčení za situace, kdy soudy měly k dispozici pouze nepřímé důkazy, měly správně vycházet ve prospěch obviněného a přihlížet zejména k těm z důkazů, které svědčí o pravdivosti jeho obhajoby. Postup soudů, které jej přesto uznaly vinným z účasti na nelegálním dovozu tabáku a výrobě cigaret, podle jeho názoru nekoresponduje požadavkům na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze a věc mu vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

K dovoláním obou obviněných se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství Mgr. J. S. Ten odmítl tvrzení obviněného Ing. S. V. o nenaplnění znaku „spáchá-li čin...nejméně se dvěma osobami“ s tím, že soudy obou stupňů dospěly ke zjištění, že obvinění se daňového deliktu dopustili ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku. Z této skutečnosti pak vyplývá, že soudy měly za prokázanou formu kooperace mezi obviněnými, která odpovídá i tomuto znaku kvalifikované skutkové podstaty. Dále státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství vyslovil úvahy týkající se výkladu tohoto znaku skutkové podstaty § 240 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku ve vztahu k ustanovením § 17 písm. b) tr. zákoníku. Vzhledem k tomu, že se jedná o tzv. jinou skutečnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, platí, že se k ní přihlédne i tehdy, jestliže o ní pachatel nevěděl, ač o ní vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl, vyjímaje případy, kdy trestní zákon vyžaduje, aby o ní pachatel věděl. Současně připomenul opačný názor vyjádřený v komentáři k trestnímu zákoníku Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, str. 2433. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství pro případ, že by dovolací soud shledal vadu v použití uvedeného kvalifikačního znaku, navrhl odmítnout dovolání obviněného Ing. S. V. podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř., neboť projednání dovolání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněného, který byl odsouzen podle přísnější právní kvalifikace § 240 odst. 3 tr. zákoníku.

K dovolání obviněného Ing. J. J. státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství uvedl, že již z výrokové části odsuzujícího rozsudku Vrchního soudu v Praze je zřejmé, jaké daně byly zkráceny a v jakém rozsahu, změnu právní kvalifikace odvolací soud náležitě zdůvodnil a dovolací námitky proto státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství označil za nedůvodné. Závěrem svého vyjádření navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obou obviněných jako zjevně neopodstatněná podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že obvinění Ing. J. J. a Ing. S. V. podali dovolání jako oprávněné osoby (§ 265d odst. 1 písm. b) tr. ř.), učinili tak včas a na správném místě (§ 265e tr. ř.), jejich dovolání směřují proti rozhodnutí, proti němuž je dovolání obecně přípustné (§ 265a odst. 2 písm. a) tr. ř.), a obsahují stanovené náležitosti (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

Zásadní dovolací námitky obou obviněných odpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu, a proto mohl Nejvyšší soud na jejich podkladě podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. přezkoumat napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze i jemu předcházející řízení včetně rozsudku soudu prvního stupně. Přitom zjistil důvodnost výhrady dovolatele Ing. J. J. ohledně právní kvalifikace části jednání spočívající ve

zkrácení daně z přidané hodnoty za vyrobené cigarety zajištěné na místě činu.

Z popisu skutku pod bodem 1) rozsudku Vrchního soudu v Praze, který v zásadě převzal od soudu prvního soudu, je zcela zřejmé, jaké druhy daní byli všichni obvinění povinni odvést jednak za surovinu - tabák, a také za již vyrobené cigarety, tj. zboží, které bylo zajištěno při prohlídce objektu bývalého zemědělského družstva v obci Ch., čp. 105. Jednalo se jednak o spotřební daň a daň z přidané hodnoty. Obviněný Ing. J. J. se naprosto důvodně ohradil proti postupu odvolacího soudu, (stejnou vadou však byl zatížen i rozsudek nalézacího soudu), který ve vztahu k určení výše daňového nedoplatku daně z přidané hodnoty u vyrobených cigaret vycházel z toho, že již došlo k uskutečnění zdanitelného plnění a tudíž i k povinnosti tuto daň zaplatit. Pokud jde o zajištěný tabák, neměl ani dovolatel námitek proti okamžiku vzniku povinnosti přiznat daň při jeho dovozu ve smyslu § 23 odst. 1 písm. b) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ve znění pozdějších předpisů, účinném v době činu, (dále jen „zákon o dani z přidané hodnoty“). U cigaret, které jsou jako zboží uváděny do oběhu, zákon o dani z přidané hodnoty určuje okamžik zdanitelného plnění jeho dodáním smluvnímu partnerovi, zásadně na podkladě kupní smlouvy, tj. ke dni převodu práva nakládat se zbožím jako vlastník /viz § 21 odst. 2 písm. a), resp. § 13 odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty. (Rovněž je ve smyslu § 21 odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty možné, aby plátcí vznikla povinnost přiznat daň ke dni přijetí úplaty, pokud tento den nastane dříve, než dojde k uskutečnění zdanitelného plnění.)

V posuzované trestní věci sice Vrchní soud v Praze správně shrnul skutková zjištění ohledně cigaret zajištěných v uvedeném objektu, které byly tam vyrobeny a připraveny k distribuci (viz str. 22 napadeného rozsudku), avšak opomněl korigovat tuto část skutkového stavu při právní kvalifikaci u trestného činu, resp. zvláště závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a jiné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku. Učinil tak pouze ve vztahu k přečinu porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 tr. zákoníku, u něhož právě zdůraznil, že zboží (cigarety) bylo nalezeno v místě jeho výroby, nebylo tudíž distribuováno. Následně pak správně kvalifikoval stejný skutek jako dílem dokonáný, dílem nedokonáný ve stadiu pokusu přečin podle § 21 odst. 1 a 268 odst. 1, 2 tr. zákoníku, aniž by však stejným způsobem změnil kvalifikaci i u zvláště závažného zločinu podle § 240 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku. Vzhledem k tomu, že zajištěné cigarety byly určeny k uvedení na trh, avšak k jejich dodání odběrateli nedošlo v důsledku zásahu celních orgánů, nemohl být v této části skutek spočívající ve zkrácení daně z přidané hodnoty dokonán, nýbrž zůstal ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku.

Dovolatel Ing. J. J. tedy správně vytkl vrchnímu soudu vadu v použití hmotně právní kvalifikace skutku ohledně zkrácení daňové povinnosti u cigaret (jen ve vztahu k dani z přidané hodnoty), u nichž v době zajištění celními orgány ještě nenastal okamžik zdanitelného plnění ve smyslu § 21 zákona o dani z přidané hodnoty. Obvinění svým protiprávním jednáním zkrátily celkovou daňovou povinnost v částce přesahující 9 milionů Kč a ve výši téměř 400 000,- Kč jejich jednání k takovému následku bezprostředně směřovalo, aniž by došlo k dokonání činu. Přestože ustanovení § 240 tr. zákoníku nepostihuje způsobení škody, ale užívá pojmu „rozsah“ ve vztahu ke zkrácení daňové povinnosti, nebo jiné povinné platby či vylákání výhody na některé z povinných plateb, je při určení „rozsahu“ nutné použít výkladové pravidlo ustanovení § 138 odst. 1 tr. zákoníku, neboť mu obsahově neodpovídá jiné než finanční hledisko. Pro naplnění znaku „velkého rozsahu“ tak postačí zkrátit daň (popř. jiné platby) nejméně o 5 milionů Kč. V daném případě obvinění ve vztahu k dokonané části skutku téměř dvakrát překročili tuto spodní hranici znaku kvalifikované skutkové podstaty § 240 odst. 3 tr. zákoníku. Proto přichází v úvahu posoudit skutek popsany pod bodem 1) rozsudku Vrchního soudu v Praze jako dílem dokonáný a dílem nedokonáný zvláště závažný zločin zkrácení daně, poplatku a jiné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku a § 21 odst. 1 a § 240 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku. Týká se obviněných Ing. J. J. a B. Z., u obviněného Ing. S. V. pak též skutek popsany pod body 1) a 2) výroku rozsudku vrchního soudu.

Vadou právního posouzení skutkových zjištění, kterou Nejvyšší soud shledal na podkladě dovolání

obviněného Ing. J. J., je totiž napadený rozsudek zatížen nejen ve vztahu k tomuto obviněnému, ale též k oběma spoluobviněným Ing. S. V. a B. Z. V rámci dovolacího řízení tak Nejvyšší soud musel (viz § 265k odst. 2 tr. ř.) přiměřeně použít ustanovení § 261 tr. ř., podle něhož platí, že prospívá-li důvod, z něhož rozhodl odvolací soud ve prospěch některého obviněného, také dalšímu spoluobviněnému, rozhodne odvolací soud vždy též v jejich prospěch. Uvedená zásada (tzv. *beneficium cohaesionis*) předpokládá, že o všech obviněných bylo rozhodnuto v témže řízení a týmž rozsudkem a důvod, z něhož má odvolací soud rozhodnout, musí být pro všechny spoluobviněné osoby společný, tj. nesmí být u každého z nich zkoumán individuálně. V posuzované trestní věci jsou uvedené podmínky použití ustanovení § 261 tr. ř. pro spoluobviněné Ing. S. V. a B. Z. splněny. Vrchní soud v Praze totiž jako soud odvolací rozhodoval napadeným rozsudkem o odvoláních všech tří jmenovaných spoluobviněných a může tak ohledně všech odstranit vadu naplňující dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., byť ji ve svém dovolání vytkl pouze obviněný Ing. J. J. a obviněný B. Z. dovolání vůbec nepodal.

Nejvyšší soud nemohl v rámci dovolacího řízení přihlížet k té části dovolání obviněného Ing. J. J., v níž projevil nesouhlas se způsobem hodnocení jednotlivých důkazů soudy nižších stupňů, neboť s ohledem na zákonné vymezení i výklad dovolacích důvodů nelze takové námitky podřadit žádnému z taxativně stanovených důvodů uvedených v ustanovení § 265b odst. 1, 2 tr. ř. V rámci přezkumné činnosti navíc dovolací soud nezjistil žádnou skutečnost, která by mohla být posouzena jako zásah do principů volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. či dokonce do pravidel spravedlivého procesu zakotvených v čl. 36 Listiny základních práv a svobod, resp. čl. 4 Ústavy, též čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve smyslu judikatury Ústavního soudu (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2002, sp. zn. [IV. ÚS 154/02](#)).

Obviněný Ing. S. V. směřoval své výhrady proti rozsudku Vrchního soudu v Praze výlučně ve vztahu k naplnění znaku „spáchá-li čin...nejméně se dvěma osobami“, jak je definován v § 240 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Jedná se sice o námitku proti hmotně právnímu posouzení skutku, avšak argumenty proti jeho použití nacházel obviněný výlučně ve skutkových otázkách. Nesprávnost této kvalifikace však musí mít zásadně svůj původ v obsahu provedených důkazů, jejichž důsledným a pečlivým zhodnocením bude teprve možné dojít k jednoznačnému závěru, zda je v konkrétním případě citovaný znak kvalifikované skutkové podstaty naplněn. V tomto směru je možné dát dovolateli za pravdu, že vrchní soud se v odůvodnění svého rozsudku omezil na pouhé konstatování existence této okolnosti použití přísnější trestní sazby, aniž by splnil požadavek na přesvědčivost zdůvodnění všech otázek souvisejících s výrokem o vině (viz str. 23 napadeného rozsudku). V podstatě stejným (nesprávným) způsobem postupoval také soud prvního stupně, v odůvodnění jehož odsuzujícího rozsudku nejsou obsaženy natolik zřetelné argumenty, že použití tohoto kvalifikačního znaku bylo možné považovat za zákonné. V této souvislosti Nejvyšší soud jen připomíná, že státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém písemném vyjádření nepřesně interpretoval souvislost mezi posouzením pachatelství podle § 23 tr. zákoníku a znakem „čin spáchá nejméně se dvěma osobami“. U spolupachatelství se totiž jedná o formu trestné součinnosti (tzv. účastenství v širším smyslu), kdy se na trestné činnosti podílí více spolupachatelů nebo ještě další osoby - organizátor, návodce, pomocník ve smyslu § 24 tr. zákoníku. Společné jednání vedené společným úmyslem spáchat určitý čin pak může probíhat u spolupachatelů současně nebo také postupně (viz rozhodnutí publikované pod č. [49/2009-I](#). Sb. rozh. tr.) a rovněž není vyžadováno, aby se každý ze spolupachatelů podílel na spáchání činu stejnou měrou (viz např. rozhodnutí č. [36/1973-I](#). a [42/2010-II](#). Sb. rozh. tr.) Právní úprava kvalifikačního znaku uvedeného v odst. 2 písm. a) ustanovení § 240 tr. zákoníku (shodné kvalifikační hledisko obsahují též např. trestné činy vydírání § 175 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku a sexuální nátlak § 186 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku) však nevychází ze stejných skutkových předpokladů jako spolupachatelství a nemůže tak být posuzována stejným měřítkem. Nakonec by potom zcela ztrácelo smyslu vůbec uvedený znak zařazovat do kvalifikovaných skutkových podstat určitých trestných činů. Již jenom ze skutečnosti, že v trestním zákoně je

spáchání činu nejméně se dvěma osobami zařazeno mezi kvalifikované skutkové podstaty, vyplývá, že takový způsob provedení činu považuje za nebezpečnější formu protiprávního jednání, na kterou stanoví i přísnější trestní sazbu. Již jen z těchto zjevných rozdílů nelze klást rovnítko mezi spolupachatelství a spáchání činu nejméně se dvěma osobami (srov. též rozhodnutí č. [25/1968-II](#). Sb. rozh. tr.). Nejvyšší soud se ani nedomnívá, že úvahy státního zástupce v jeho vyjádření týkající se zavinění zvláště přitěžujících okolností, jsou vedené správným směrem. Jestliže základní skutkové podstaty ovládá pravidlo úmyslného zavinění, pokud výslovně zákon neuvádí zavinění z nedbalosti, u okolností podmiňujících použití přísnější trestní sazby platí opačná zásada vymezená v ustanovení § 17 tr. zákoníku. Zákon rozlišuje jednak těžší následek, u něhož předpokládá zavinění z nedbalosti vyjma případů, kdy trestní zákon výslovně vyžaduje zavinění úmyslné (viz § 17 písm. a/ tr. zákoníku). Pod písmenem b) téhož ustanovení jsou uvedeny tzv. jiné skutečnosti, k níž se přihlédne i tehdy, jestliže o ní pachatel nevěděl, ač o ní vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl, opět s výjimkou případů, kdy trestní zákon vyžaduje, aby o ní pachatel věděl. Zákon tudíž ve vztahu k jiným skutečnostem předpokládá zavinění z nevědomé nedbalosti, pokud sám nevyžaduje nedbalost vědomou. Nejvyšší soud je přesvědčen, že znak spáchání činu nejméně se dvěma osobami je však takovou skutečností, u níž zákon stanoví podmínku úmyslného zavinění, tzn. že pachatel trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby ve vztahu k citované okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby musí být alespoň srozuměn s tím, že se na činu podílí další dvě osoby. Jedná se totiž o sofistikovanější způsob spáchání trestného činu, který je postihován přísnější trestní sazbou a formu zavinění je možné dovodit ze samotné formulace tohoto znaku „čin spáchá nejméně se dvěma osobami“. Trestní odpovědnost pachatele u tohoto znaku skutkové podstaty je tak podmíněna existencí nejen intelektuální složky úmyslu (pachatel má představu o účasti nejméně dvou dalších osob na činu), ale též složky volní (pachatel buď chce čin spáchat nejméně se dvěma osobami, nebo je s jejich účastí na činu alespoň srozuměn). Z těchto důvodů považuje Nejvyšší soud za správný výklad i odkazy na příslušnou judikaturu v příslušné části komentovaného trestního zákoníku (viz Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2433 s.).

K naplnění uvedeného znaku kvalifikované skutkové podstaty v daném případě tedy není nutná vzájemná součinnost mezi jednotlivými osobami, či dokonce dělba určitých úkonů vedoucích k dokonání činu (viz rozhodnutí č. [37/1965](#)), avšak trestní odpovědnost za zavinění kvalifikačního znaku „čin spáchán nejméně se dvěma osobami“ je podmíněna minimálně srozuměním pachatele o tom, že na spáchání činu participují nejméně dvě další osoby. Musí tudíž vědět o jejich existenci a mít alespoň hrubou představu, že jeho a jejich jednání směřuje k naplnění shodného cíle. Pokud tedy v novém odvolacím řízení bude Vrchní soud v Praze znovu posuzovat naplnění znaku vyjádřeného v odst. 2 písm. a) ustanovení § 240 tr. zákoníku, bude nutné, aby se vypořádal se všemi okolnostmi, významnými a nezbytnými pro použití této právní kvalifikace. Dosud se tak totiž nestalo, soudy obou stupňů nevěnovaly náležitou, resp. žádnou pozornost především zavinění jednotlivých spoluobviněných k uvedenému znaku skutkové podstaty. V případě, že odvolací soud znovu uzná nezbytným tento kvalifikační znak použít, musí svůj právní závěr opřít o konkrétní důkazy a vyhodnotit je jednotlivě u všech spoluobviněných. Není možné se jen paušálně vyjádřit o existenci tohoto znaku ke všem obviněným, ale je třeba se konkrétně vyslovit u každého z nich, zejména za okolností, za nichž došlo k protiprávnímu jednání. Důkazní situaci do určité míry omezuje skutečnost, že jeden z obviněných je stíhán jako uprchlý, nemůže se tudíž vyjádřit k obvinění a k možnosti opatření jiných důkazů, než jaké byly k dispozici na samém počátku prověřování podezření.

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného Ing. J. J. zrušil ohledně něho podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 2. 2013, sp. zn. 3 To 101/2012. Dále podle § 265k odst. 2 tr. ř. s přiměřeným použitím § 261 tr. ř. zrušil tento rozsudek také ohledně spoluobviněných Ing. S. V. a uprchlého B. Z. Současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. Nejvyšší soud zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k

níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. mohl Nejvyšší soud své rozhodnutí učinit v neveřejném zasedání. Vzhledem k tomu, že existují dostatečné podklady pro vypořádání se s výše uvedenými vadami v rámci odvolacího řízení, Nejvyšší soud shledal kasaci rozhodnutí soudu II. stupně za postačující, přestože zjištěnou vadou je zatížen již rozsudek soudu prvního stupně. V dosavadním stadiu řízení se nejeví potřebné rozsáhlejší doplnění dokazování, a v zájmu urychlení trestního řízení bude možné učinit rozhodnutí v rámci nového řízení o odvoláních všech spoluobviněných. Nejvyšší soud závěrem připomíná, že Vrchní soud v Praze je ve smyslu § 265s odst. 1 tr. ř. vázán právním názorem, který v tomto rozhodnutí vyslovil Nejvyšší soud. Podle § 265s odst. 2 tr. ř. nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch žádného z obviněných, neboť napadené rozhodnutí bylo zrušeno jen v důsledku dovolání podaného jedním z obviněných.